

Hof van Justitie EG, 2 juli 2009, FEIA v Cul de Sac**MODELLENRECHT****Opdrachtgever geen rechthebbende Gemeenschapsmodel**

- [Artikel 14, lid 3, van verordening \(EG\) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende gemeenschapsmodellen is niet van toepassing op een in opdracht ontworpen gemeenschapsmodel](#)

Volgens artikel 14, lid 1, van de verordening komt het recht op het gemeenschapsmodel toe aan de ontwerper of diens rechtverkrijgende. Uit lid 3 van dit artikel blijkt daarentegen dat het recht op het gemeenschapsmodel aan de werkgever toekomt wanneer dit model door een werknemer in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever is ontworpen, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald of tenzij de toepasselijke nationale wettelijke regeling een andersluidende bepaling bevat. Het betoog van de FEIA en van de regering van het Verenigd Koninkrijk, dat inzonderheid de in dat lid gehanteerde begrippen „werkgever” en „werknemer” ruim moeten worden uitgelegd zodat ook de in opdracht ontworpen modellen daaronder vallen, dient derhalve te worden verworpen.

In dit verband dient erop te worden gewezen dat de gemeenschapswetgever in dit lid een specifieke regeling voor in het kader van een arbeidsverhouding ontworpen gemeenschapsmodellen heeft opgesteld. Dit blijkt inzonderheid uit het feit dat hij bij de formulering van dit lid heeft gekozen voor de term „werkgever” als houder van het in het kader van een arbeidsverhouding ontworpen gemeenschapsmodel en niet voor de veel ruimere term „opdrachtgever”.

Rechthebbende niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel

- [het recht op het gemeenschapsmodel toekomt aan de ontwerper, tenzij het bij overeenkomst is overgedragen aan diens rechtverkrijgende.](#)

Uit het voorgaande volgt dat de mogelijkheid voor de ontwerper om zijn recht op het gemeenschapsmodel bij overeenkomst over te dragen aan zijn rechtverkrijgende in de zin van artikel 14, lid 1, van de verordening, niet alleen in overeenstemming is met de bewoordingen van

dat artikel, maar ook met de door die verordening nagestreefde doelstellingen.

80 De nationale rechter dient echter de inhoud van een dergelijke overeenkomst te onderzoeken en uit te maken of in het concrete geval het recht op het niet-ingeschreven gemeenschapsmodel daadwerkelijk door de ontwerper aan zijn rechtverkrijgende is overgedragen.

81 De voorgaande overwegingen staan uiteraard niet eraan in de weg dat de nationale rechter in het kader van dat onderzoek de wettelijke regeling betreffende de overeenkomsten toepast om uit te maken aan wie het recht op het niet-ingeschreven gemeenschapsmodel toekomt in de zin van artikel 14, lid 1, van de verordening.

82 Gelet op een en ander dient op de derde vraag, sub a, te worden geantwoord dat in omstandigheden als die in het hoofdgeding artikel 14, lid 1, van die verordening aldus moet worden uitgelegd dat het recht op het gemeenschapsmodel toekomt aan de ontwerper, tenzij het bij overeenkomst is overgedragen aan diens rechtverkrijgende.

Vindplaatsen: LJN: curia.europa.eu; [Boek9](#); BIE 2009, nr. 82, p. 271

Rb Den Haag, 26 juni 2009

(xxx)

ARREST VAN HET HOF (Eerste kamer)

2 juli 2009 (*)

„Verordening (EG) 6/2002 – Gemeenschapsmodellen – Artikelen 14 en 88 – Houder van recht op gemeenschapsmodel – Niet-ingeschreven gemeenschapsmodel – Model dat in opdracht is ontworpen”

In zaak C-32/08,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 234 EG, ingediend door de Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Alicante y n° 1 de Marca Comunitaria (Spanje) bij beslissing van 18 januari 2008, ingekomen bij het Hof op 28 januari 2008, in de procedure

Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (FEIA)

tegen

Cul de Sac Espacio Creativo SL,

Acierta Product & Position SA,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: P. Jann, kamerpresident, M.

Ilešič (rapporteur), A. Tizzano, A. Borg Barthet en E.

Levits, rechters,

advocaat-generaal: P. Mengozzi,

griffier: M. Ferreira, hoofdadministrateur,

gezien de stukken en na de terechtzitting op 29 januari

2009,

gelet op de opmerkingen van:

– de Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (FEIA), vertegenwoordigd door J. Sanmartín Sanmartín, abogada,

– Cul de Sac Espacio Creativo SL, vertegenwoordigd door O. L. Herreros Chico, abogado,

– Acierta Product & Position SA, vertegenwoordigd door T. Sánchez Morgado, abogada,
– de regering van het Verenigd Koninkrijk, vertegenwoordigd door I. Rao als gemachtigde, bijgestaan door S. Malynicz, barrister,
– de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door I. Martínez del Peral en H. Krämer als gemachtigden,
gehoord de [conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 26 maart 2009](#),
het navolgende

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van de artikelen 14, leden 1 en 3, en 88, lid 2, van verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende gemeenschapsmodellen (PB 2002, L 3, blz. 1; hierna: de „verordening”).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (hierna: „FEIA”) enerzijds en de vennootschappen Cul de Sac Espacio Creativo SL (hierna: „Cul de Sac”) en Acierta Product & Position SA (hierna: „Acierta”) anderzijds over de eigendom van gemeenschapsmodellen van wandklokken.

Toepasselijke bepalingen

Gemeenschapsregeling

3 Volgens punt 1 van de considerans van de verordening beoogt deze laatste het creëren van „gemeenschapsmodellen waaraan overal op het grondgebied van de Gemeenschap dezelfde bescherming met dezelfde rechtsgevolgen wordt verleend”.

4 Punt 8 van de considerans van de verordening luidt als volgt:

„Een toegankelijker, aan de vereisten van de interne markt aangepaste regeling van modellenbescherming is van wezenlijk belang voor het bedrijfsleven in de Gemeenschap.”

5 In punt 9 van de considerans van de verordening staat te lezen:

„De materiële bepalingen van deze verordening inzake het modellenrecht moeten worden afgestemd op de respectieve bepalingen in richtlijn 98/71/EG [van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 1998 inzake de rechtsbescherming van modellen (PB L 289, blz. 28)].”

6 In punt 16 van de considerans van de verordening wordt verklaard:

„In sommige [bedrijfstukken van de Gemeenschap] worden grote aantallen modellen gemaakt voor voortbrengselen met een vaak korte commerciële levensduur, waarbij een niet door een teveel aan inschrijvingsformaliteiten bezwaarlijk gemaakte bescherming een voordeel is en de beschermingsduur van ondergeschikt belang [...]”

7 Volgens punt 21 van de considerans van de verordening:

„[...] dient aan het niet-ingeschreven gemeenschapsmodel [...] alleen het recht verbonden te zijn om namaak te beletten [...]”

8 Punt 25 van de considerans van de verordening luidt als volgt:

„Bedrijfstukken waar in korte tijd grote aantallen modellen met een wellicht korte levensduur worden geproduceerd, waarvan er uiteindelijk maar enkele in de handel worden gebracht, zullen baat hebben bij het niet-ingeschreven gemeenschapsmodel. Daarnaast hebben deze bedrijfstukken behoefte aan een gemakkelijkere toegang tot het ingeschreven gemeenschapsmodel. De mogelijkheid om een aantal modellen in één, meervoudige, aanvraag samen te voegen, komt dan ook aan deze behoefte tegemoet. De modellen in een meervoudige aanvraag kunnen echter onafhankelijk van elkaar worden behandeld wat de [...] overdracht [...] betreft.”

9 In punt 31 van de considerans van de verordening wordt verklaard:

„Deze verordening sluit niet uit dat op als gemeenschapsmodel beschermde modellen wetgeving inzake de industriële eigendom of andere relevante wetgeving van de lidstaten van toepassing is, onder meer die betreffende door inschrijving verworven modellenbescherming of betreffende niet-ingeschreven modellen [...]”

10 Artikel 1, lid 2, sub a, van de verordening bepaalt:

„Een gemeenschapsmodel wordt beschermd als een:

a) „niet-ingeschreven gemeenschapsmodel”, indien het op de bij deze verordening bepaalde wijze voor het publiek beschikbaar is gesteld.”

11 In lid 3 van dit artikel wordt bepaald:

„Het gemeenschapsmodel vormt een eenheid. Het heeft dezelfde rechtsgevolgen in de gehele Gemeenschap. [...] overdracht [...] ervan [is] slechts voor de gehele Gemeenschap mogelijk. Dit beginsel en de implicaties ervan zijn van toepassing tenzij deze verordening anders bepaalt.”

12 Titel II, „Het recht inzake modellen”, van de verordening bevat onder meer een afdeling 1, „Voorwaarden voor bescherming”, die de artikelen 3 tot en met 9 omvat, een afdeling 3, „Recht op het gemeenschapsmodel”, die de artikelen 14 tot en met 18 behelst, en een afdeling 5, „Nietigheid”, die bestaat uit de artikelen 24 tot en met 36.

13 In artikel 3, sub a, van de verordening wordt „model” omschreven als „de verschijningsvorm van een voortbrengsel of een deel ervan, die wordt afgeleid uit de kenmerken van met name de lijnen, de omtrek, de kleuren, de vorm, de textuur en/of de materialen van het voortbrengsel zelf en/of de versiering ervan.”

14 Artikel 11, „Aanvang en duur van de bescherming van het niet-ingeschreven gemeenschapsmodel”, lid 1, van de verordening luidt als volgt:

„Een model dat aan de in afdeling 1 vastgestelde voorwaarden voldoet, wordt gedurende drie jaar met ingang van de datum waarop het model voor het eerst binnen de Gemeenschap voor het publiek beschikbaar is gesteld, als niet-ingeschreven gemeenschapsmodel beschermd.”

15 Artikel 14, „Recht op het gemeenschapsmodel”, leden 1 en 3, van de verordening bepaalt:

„1. Het recht op het gemeenschapsmodel komt toe aan de ontwerper of zijn rechtverkrijgende.

[...]

3. Wanneer evenwel een model door een werknemer in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever wordt ontwikkeld, komt het recht op het gemeenschapsmodel aan de werkgever toe, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald of tenzij de toepasselijke nationale wetgeving een andersluidende bepaling bevat.”

16 Artikel 19, „Aan het gemeenschapsmodel verbonden rechten”, lid 2, van de verordening luidt als volgt:

„Aan een niet-ingeschreven gemeenschapsmodel is voor de houder echter alleen het recht verbonden om de in lid 1 genoemde handelingen te beletten, als het aangevochten gebruik voortvloeit uit het namaken van het beschermde model.”

17 In artikel 25, „Nietigheidsgronden”, lid 1, sub c, van de verordening wordt bepaald dat een gemeenschapsmodel slechts nietig kan worden verklaard indien „de houder van het recht krachtens een rechterlijke beslissing geen aanspraak op het gemeenschapsmodel kan maken uit hoofde van artikel 14.”

18 Artikel 27, „Behandeling van gemeenschapsmodellen als nationale modelrechten”, lid 1, van de verordening luidt als volgt:

„Tenzij in de artikelen 28, 29, 30, 31 en 32 anders wordt bepaald, wordt het gemeenschapsmodel als deel van het vermogen in zijn geheel en voor het gehele grondgebied van de Gemeenschap beschouwd als een nationaal modelrecht van de lidstaat waar:

a) de houder op de betrokken dag zijn woonplaats of zetel had, of

b) indien het bepaalde sub a niet van toepassing is, de houder op de betrokken dag een vestiging had.”

19 Titel IX, „Bevoegdheid en procedure inzake rechtsvorderingen betreffende gemeenschapsmodellen”, van de verordening, bevat een afdeling 2, „Geschillen ter zake van inbreuk op en geldigheid van gemeenschapsmodellen”, waarin onder meer artikel 88 voorkomt.

20 In de leden 1 en 2 van dit artikel, met als opschrift „Toepasselijk recht”, wordt bepaald:

„1. De rechtbanken voor het gemeenschapsmodel passen de bepalingen van deze verordening toe.

2. Op alle zaken die niet in deze verordening zijn geregeld, past de rechtbank voor het gemeenschapsmodel het nationale recht toe, met inbegrip van zijn internationaal privaatrecht.”

21 Artikel 96, „Verhouding tot andere vormen van bescherming uit hoofde van het nationale recht”, lid 1, van de verordening bepaalt:

„Deze verordening laat onverlet de bepalingen van het gemeenschapsrecht en het recht van de betrokken lidstaten inzake niet-ingeschreven modellen [...]”

22 Volgens punt 3 van de considerans van richtlijn 98/71 heeft deze richtlijn tot doel „de wetgevingen van de lidstaten inzake de bescherming van modellen nader tot elkaar te brengen”.

23 In artikel 2 van de richtlijn wordt gepreciseerd dat deze onder meer van toepassing is op bij de centrale diensten voor de industriële eigendom van de lidstaten of bij het Benelux-bureau voor tekeningen of modellen ingeschreven modellen.

24 Artikel 11, lid 1, sub c, van richtlijn 98/71 bepaalt:

„In de volgende gevallen wordt de inschrijving van een model geweigerd of het recht op een ingeschreven model nietig verklaard:

[...]

c) de aanvrager of de houder van het modelrecht kan er volgens het recht van de betrokken lidstaat geen aanspraak op maken [...]”

Nationale regeling

25 De ley 20/2003 de Protección Jurídica del Diseño Industrial (wet 20/2003 betreffende de rechtsbescherming van industriële modellen) van 7 juli 2003 (BOE nr. 162, van 8 juli 2003, blz. 26348; hierna: „LPJDI”) ziet alleen op ingeschreven modellen.

26 Artikel 14, lid 1, LPJDI bepaalt dat „[h]et recht op inschrijving van het model toekomt aan de ontwerper of zijn rechtverkrijgende”.

27 Artikel 15, „Modellen die in het kader van een arbeids- of een dienstenverhouding zijn gecreëerd”, LPJDI bepaalt:

„Wanneer een model door een werknemer in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever, dan wel op grond van een opdracht in het kader van een overeenkomst tot het verrichten van diensten is ontwikkeld, komt het recht op inschrijving van het model toe aan de werkgever dan wel aan de contractpartij die opdracht heeft gegeven tot het ontwikkelen van het model, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald.”

Het hoofdgeding en de prejudiciële vragen

28 De FEIA heeft een project, genoemd „D’ARTES”, ontwikkeld in het kader waarvan vijftig handwerkateliers uit verschillende sectoren op basis van een ontwerp van een vakman uit de betrokken sector een collectie voorwerpen konden vervaardigen, die in de handel zouden worden gebracht.”

29 De vennootschap AC&G SA (hierna: „AC&G”), die het project leidde, heeft het inhoudelijke kader van het D’ARTES-project vastgesteld en was belast met de selectie van de ontwerpers en het sluiten van overeenkomsten met deze ontwerpers.

30 In het kader daarvan heeft AC&G met Cul de Sac een mondelinge, niet aan de bepalingen van het Spaanse arbeidswetboek onderworpen overeenkomst voor het ontwerpen van een model en het verlenen van technische bijstand aan een ambachtsman bij de creatie van een nieuwe collectie producten gesloten. Cul de Sac heeft hiervoor van AC&G 1.800 EUR exclusief belasting ontvangen.

31 Cul de Sac heeft een reeks wandklokken (koekeksklokken) ontworpen die in het kader van het D’ARTES-project zijn vervaardigd door de ambachtsvrouw Verónica Palomares en in april 2005 als de „Santamaria”-collectie aan het publiek zijn voorgesteld.

32 Cul de Sac en Acierta hebben vervolgens koekeksklokken vervaardigd en op de markt gebracht onder de benaming „TIMELESS“-collectie.

33 Van mening dat deze koekeksklokken een kopie zijn van de niet-ingeschreven gemeenschapsmodellen van de „Santamaría“-collectie, waarvan zij haar haars inziens houdster is als sponsor en grootste financier van het D'ARTES-project en op grond van de haar door AC&G overgedragen exclusieve exploitatierechten op de voor de eerste editie van dat project vervaardigde producten, heeft de FEIA Cul de Sac en Acierta voor de rechter gedaagd, primair wegens inbreuk op die gemeenschapsmodellen en subsidiair wegens oneerlijke mededinging.

34 De FEIA voert met name aan dat zij overeenkomstig artikel 15 LPJDI eigenaar is van de niet-ingeschreven gemeenschapsmodellen betreffende de klokken van de „Santamaría“-collectie, aangezien deze door Cul de Sac in opdracht van de als „zichtbare“ lasthebber van de FEIA optredende AC&G zijn ontworpen in het kader van het verrichten van diensten tegen vergoeding.

35 Cul de Sac en Acierta betwisten dat AC&G en/of de FEIA houdster(s) van die modellen waren/was of zijn/is, en bijgevolg dat de FEIA procesbevoegdheid heeft.

36 De Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Alicante y n° 1 de Marca Comunitaria is van mening dat de FEIA zich slechts op de eigendom van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde modellen kan beroepen indien AC&G, die haar die eigendom heeft overgedragen, zelf houdster van het recht op die modellen was.

37 In die omstandigheden heeft de Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Alicante y n° 1 de Marca Comunitaria de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen gesteld:

„1) Dient artikel 14, lid 3, van verordening nr. 6/2002 [...] aldus te worden uitgelegd dat het alleen betrekking heeft op gemeenschapsmodellen die worden ontwikkeld in het kader van een arbeidsverhouding, waarbij de ontwerper gebonden is door een onder het arbeidsrecht vallende overeenkomst en kenmerkend is dat hij voor een ander en onder diens gezag arbeid verricht? of,

2) Moeten de begrippen ‚werknemer‘ en ‚werkgever‘ in artikel 14, lid 3, [van verordening nr. 6/2002] ruim worden uitgelegd, zodat zij ook gevallen omvatten waarbij het niet om een arbeidsverhouding gaat, zoals verhoudingen waarbij een persoon (de ontwerper) op grond van een civiele of handelsrechtelijke overeenkomst (dat wil zeggen zonder dat hij gewoonlijk voor een ander en onder diens gezag arbeid verricht) zich ertoe verbindt, tegen een bepaalde prijs voor een andere persoon een model te ontwikkelen waarvan het houderschap de opdrachtgever toekomt, tenzij bij de overeenkomst anders is bepaald?

3) Indien het antwoord op de tweede vraag ontkenkend luidt, daar het bij de ontwikkeling van modellen binnen een arbeidsverhouding en de ontwikkeling van modellen binnen een andere dan een arbeidsverhouding om verschillende feitelijke situaties gaat,

a) moet dan de algemene regel van artikel 14, lid 1, [van verordening nr. 6/2002] worden toegepast, zodat het model moet worden geacht de ontwerper toe te komen, tenzij partijen bij overeenkomst anders overeenkomen? of,

b) moet de rechtbank voor het gemeenschapsmodel krachtens artikel 88, lid 2, [van verordening nr. 6/2002] zijn nationale modellenrecht toepassen?

4) Indien een beroep moet worden gedaan op het nationale recht, kan dit nationale recht dan worden toegepast wanneer daarbij (zoals in het Spaanse recht) binnen een arbeidsverhouding ontwikkelde modellen (die behoudens andersluidende overeenkomst de werkgever toekomen) en in opdracht ontwikkelde modellen (die behoudens andersluidende overeenkomst de opdrachtgever toekomen) worden gelijkgesteld?

5) Indien het antwoord op de vierde vraag bevestigend luidt, is die oplossing (de modellen komen behoudens andersluidende overeenkomst de opdrachtgever toe) dan niet in strijd met het ontkenkende antwoord op de tweede vraag?”

Beantwoording van de prejudiciële vragen

De eerste en de tweede vraag, betreffende de werksfeer van artikel 14, lid 3, van de verordening

38 Met deze vragen, die samen dienen te worden behandeld, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 14, lid 3, van de verordening ook van toepassing is op een in opdracht en dus buiten een arbeidsverhouding ontworpen gemeenschapsmodel.

Bij het Hof ingediende opmerkingen

39 De FEIA en de regering van het Verenigd Koninkrijk zijn er voorstander van, artikel 14, lid 3, van de verordening ook op de in opdracht ontworpen modellen toepassing te laten vinden; zij zijn van mening dat die bepaling, en inzonderheid de aldaar gehanteerde begrippen „werkgever“ en „werknemer“, niet uitsluitend aan de hand van de bewoordingen van die bepaling dienen te worden uitgelegd, maar ook tegen de achtergrond van de algemene opzet en de doelstellingen van het systeem waarvan zij deel uitmaken.

40 De Commissie van de Europese Gemeenschappen, Cul de Sac en Acierta geven daarentegen in overweging, de regel van artikel 14, lid 3, van de verordening uitsluitend toepassing te laten vinden op modellen die in het kader van arbeid in ondergeschikt verband zijn ontworpen.

41 Acierta en de Commissie wijzen er voorts op dat artikel 14, lid 3, een regel bevat die afwijkt van of een uitzondering vormt op het in lid 1 van dat artikel geformuleerde algemene beginsel, en als zodanig niet extensief mag worden uitgelegd noch naar analogie mag worden toegepast op gevallen die niet uitdrukkelijk zijn genoemd.

42 Ten slotte is de Commissie van mening dat de voorgestelde uitlegging wordt bevestigd door de voorstukken alsmede door de procedure tot vaststelling van de verordening en strookt met het gemeenschapsrecht en met het internationale recht betreffende andere industriële-eigendomsrechten.

Antwoord van het Hof

43 Volgens artikel 14, lid 1, van de verordening komt het recht op het gemeenschapsmodel toe aan de ontwerper of diens rechtverkrijgende.

44 Uit lid 3 van dit artikel blijkt daarentegen dat het recht op het gemeenschapsmodel aan de werkgever toekomt wanneer dit model door een werknemer in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever is ontworpen, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald of tenzij de toepasselijke nationale wettelijke regeling een andersluidende bepaling bevat.

45 Het betoog van de FEIA en van de regering van het Verenigd Koninkrijk, dat inzonderheid de in dat lid gehanteerde begrippen „werkgever” en „werknemer” ruim moeten worden uitgelegd zodat ook de in opdracht ontworpen modellen daaronder vallen, dient derhalve te worden verworpen.

46 In dit verband dient erop te worden gewezen dat de gemeenschapswetgever in dit lid een specifieke regeling voor in het kader van een arbeidsverhouding ontworpen gemeenschapsmodellen heeft opgesteld.

47 Dit blijkt inzonderheid uit het feit dat hij bij de formulering van dit lid heeft gekozen voor de term „werkgever” als houder van het in het kader van een arbeidsverhouding ontworpen gemeenschapsmodel en niet voor de veel ruimere term „opdrachtgever”.

48 Volgens de bewoordingen van artikel 14, lid 3, van de verordening wordt overigens de „werkgever” houder van het gemeenschapsmodel wanneer dit door de „werknemer” in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever is ontworpen.

49 Met betrekking tot de term „werknemer” dient nog te worden vastgesteld dat de gemeenschapswetgever in die bepaling voor het aanduiden van de ontwerper van het model niet heeft gekozen voor de veel ruimere term „opdrachtnemer”. Het begrip „werknemer” doelt dus op iemand die bij het ontwerpen van een gemeenschapsmodel ondergeschikt is aan zijn „werkgever” in het kader van een arbeidsverhouding.

50 Met betrekking tot het zinsdeel „tenzij bij overeenkomst anders is bepaald of tenzij de toepasselijke nationale wetgeving een andersluidende bepaling bevat” in lid 3 dient worden gepreciseerd dat daarmee enerzijds aan de partijen bij een arbeidsovereenkomst de mogelijkheid wordt geboden om de „werknemer” als houder van het gemeenschapsmodel aan te wijzen, en anderzijds aan de lidstaten wordt toegestaan in hun wettelijke regeling te bepalen dat het gemeenschapsmodel toekomt aan de „werknemer”, in beide gevallen op voorwaarde dat het model in het kader van een arbeidsverhouding is ontworpen.

51 Hieruit blijkt dat de gemeenschapswetgever voor het bepalen van de specifieke regeling van artikel 14, lid 3, van de verordening is uitgegaan van een specifieke contractuele verhouding, te weten de arbeidsverhouding, zodat dit lid niet kan worden toegepast op andere contractuele verhoudingen, zoals die welke bestaat bij een in opdracht ontworpen gemeenschapsmodel.

52 Deze uitlegging vindt bovendien steun in de voorstukken van de verordening.

53 De Commissie betoogt dienaangaande dat in de toelichting bij het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschapsmodellen [COM (93) 342 def. van 3 december 1993] wordt verklaard dat de werkgever houder van het gemeenschapsmodel is wanneer dit model is ontworpen door een werknemer in het kader van de nakoming van de krachtens de arbeidsovereenkomst op hem rustende verplichtingen.

54 Verder stelt de Commissie – en dat blijkt overigens ook uit de punten 27 tot en met 32 van de conclusie van de advocaat-generaal – dat het eerste door de Commissie opgestelde voorontwerp voor een verordening naast een bepaling betreffende de eigendom van een door een werknemer ontworpen gemeenschapsmodel, een uitdrukkelijke bepaling betreffende de eigendom van een in opdracht ontworpen gemeenschapsmodel bevatte, maar dat die laatste bepaling niet in de verordening is opgenomen.

55 Gelet op een en ander dient op de eerste en de tweede vraag te worden geantwoord dat artikel 14, lid 3, van de verordening niet van toepassing is op een in opdracht ontworpen gemeenschapsmodel.

De derde vraag, sub a, betreffende de uitlegging van artikel 14, lid 1, van de verordening

56 Met deze vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 14, lid 1, van de verordening aldus moet worden uitgelegd dat het recht op het gemeenschapsmodel toekomt aan de ontwerper ervan, tenzij het bij overeenkomst is overgedragen aan diens rechtverkrijgende.

Bij het Hof ingediende opmerkingen

57 De FEIA is van mening dat artikel 14 in zijn geheel moet worden uitgelegd tegen de achtergrond van de doelstellingen van de verordening en rekening houdend met het voornemen van de wetgever om op dit gebied slechts een minimumregeling vast te stellen. Zij herinnert met name enerzijds aan de artikelen 27, 88 en 96 van de verordening, die een verwijzing naar de nationale wettelijke regelingen bevatten en toestaan dat deze een ruimere bescherming van de gemeenschapsmodellen bieden dan die waarin de verordening voorziet, en anderzijds aan de punten 6, 8 en 9 van de considerans van de verordening, waarin wordt gewezen op het vereiste van inachtneming van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel en wordt uiteengezet dat het de bedoeling is, de materiële bepalingen van de verordening af te stemmen op de overeenkomstige bepalingen van richtlijn 98/71.

58 De FEIA stelt verder voor, het in artikel 14, lid 1, van de verordening gehanteerde begrip „rechtverkrijgende” uit te leggen als een verwijzing naar de verschillende in de wettelijke regelingen van de lidstaten bepaalde mogelijkheden om het recht op het model te verkrijgen, daaronder begrepen die waarin de LPJDI voorziet ten gunste van degene die opdracht heeft gegeven voor het ontwerpen van het model.

59 Volgens de Commissie, Acierta en Cul de Sac bevat artikel 14, lid 1, van de verordening een algemene bepaling strekkende tot toewijzing van het recht op het model aan de ontwerper ervan. De enige uitzonde-

ring op deze regel staat in lid 3 van dat artikel en betreft uitsluitend het geval van modellen die door een werknemer in het kader van arbeid in ondergeschikt verband zijn ontworpen. De verordening vertoont dus geen lacune met betrekking tot de bepaling van de houder van het recht op het gemeenschapsmodel.

60 Acierta en Cul de Sac verklaren dat het recht op het gemeenschapsmodel bij overeenkomst kan worden overgedragen aan de rechtverkrijgende.

61 De regering van het Verenigd Koninkrijk betoogt dat artikel 14, lid 1, van de verordening het houderschap van in opdracht ontworpen modellen niet regelt. Zij is derhalve van mening dat de lidstaten overeenkomstig punt 31 van de considerans en artikel 88, lid 2, van de verordening hun nationale regeling betreffende niet-ingeschreven modellen kunnen toepassen.

Antwoord van het Hof

62 Om te beginnen dient eraan te worden herinnerd dat het Hof in de onderhavige zaak alleen uitspraak dient te doen met betrekking tot een geval waarin het gaat om in opdracht ontworpen gemeenschapsmodellen die niet zijn ingeschreven, en waarin de LPJDI dergelijke modellen niet gelijkstelt met in het kader van een arbeidsverhouding ontworpen modellen.

63 De eenvormige toepassing van het gemeenschapsrecht en het gelijkheidsbeginsel eisen dat de bewoordingen van een bepaling van gemeenschapsrecht die voor de betekenis en de draagwijdte ervan niet uitdrukkelijk naar het recht van de lidstaten verwijst, in de gehele Gemeenschap autonoom en uniform worden uitgelegd, rekening houdend met de context van de bepaling en het doel van de betrokken regeling (zie met name arresten van 18 januari 1984, Ekro, 327/82, Jurispr. blz. 107, punt 11; 19 september 2000, Linster, C-287/98, Jurispr. blz. I-6917, punt 43, en [14 december 2006, Nokia, C-316/05, Jurispr. blz. I-12083](#), punt 21).

64 Dit is het geval met de begrippen „ontwerper” en „rechtverkrijgende” in artikel 14 van de verordening.

65 Indien die begrippen op uiteenlopende wijze zouden worden uitgelegd in de verschillende lidstaten, is het immers mogelijk dat in dezelfde omstandigheden in sommige lidstaten het recht op het gemeenschapsmodel toekomt aan de ontwerper en in andere lidstaten aan diens rechtverkrijgende. In dat geval zou de bescherming die de gemeenschapsmodellen genieten, niet eenvormig worden gewaarborgd op het gehele grondgebied van de Gemeenschap (zie, mutatis mutandis, [arrest Nokia](#), reeds aangehaald, punt 27).

66 Het is dus van wezenlijk belang dat bovengenoemde begrippen in de communautaire rechtsorde eenvormig worden uitgelegd.

67 Voor een dergelijke uitlegging is ook steun te vinden in punt 1 van de considerans van de verordening, volgens hetwelk „[aan het] uniform[e] stelsel ter verkrijging van gemeenschapsmodellen [...] overal op het grondgebied van de Gemeenschap dezelfde bescherming met dezelfde rechtsgevolgen wordt verleend”.

68 Voorts blijkt uit artikel 1, lid 3, van de verordening dat overdracht van het gemeenschapsmodel

slechts mogelijk is voor de gehele Gemeenschap, tenzij de verordening anders bepaalt.

69 Vaststaat, zoals de FEIA, Cul de sac en Acierta in wezen opmerken, dat met name de mogelijkheid van overdracht van het recht op een gemeenschapsmodel van de ontwerper aan diens rechtverkrijgende in de zin van artikel 14, lid 1, van de verordening impliciet voortvloeit uit de bewoordingen van dat artikel.

70 Die uitlegging volgt overigens uitdrukkelijk uit sommige taalversies van het begrip „rechtverkrijgende”, zoals de Duitse, de Poolse, de Sloveense, de Zweedse, en de Engelse taalversie, waarin sprake is van, respectievelijk, „Rechtsnachfolger”, „następcy prawnemu”, „pravni naslednik”, „den till vilken rätten har övergått” en „successor in title”.

71 Een dergelijke overdracht omvat de overdracht bij overeenkomst.

72 Uit de voorstukken van de verordening volgt immers, zoals de advocaat-generaal in de punten 45 tot en met 50 van zijn conclusie beklemt, dat de ontwerper het recht op het gemeenschapsmodel bij overeenkomst kan overdragen aan zijn rechtverkrijgende.

73 Deze uitlegging vindt steun in de punten 8 en 15 van de considerans van de verordening, waarin wordt gewezen op de noodzaak om de bescherming van een gemeenschapsmodel aan te passen aan de behoeften van de verschillende bedrijfstakken in de Gemeenschap.

74 Ter bescherming van met name de niet-ingeschreven gemeenschapsmodellen is het overigens van wezenlijk belang om overeenkomstig punt 21 van de considerans en artikel 19, lid 2, van de verordening de hand te houden aan het recht om namaak van die modellen te beletten.

75 Producenten van niet-ingeschreven gemeenschapsmodellen kunnen immers niet alleen individuele ontwerpers als bedoeld in punt 7 van de considerans van de verordening, maar volgens de punten 16 en 25 van de considerans van de verordening ook bepaalde bedrijfstakken in de Gemeenschap zijn.

76 In die omstandigheden kan niet worden uitgesloten, zoals de regering van het Verenigd Koninkrijk zakelijk weergegeven heeft opgemerkt, dat de rechtverkrijgende economisch sterker is dan de ontwerper en over meer middelen beschikt om via een procedure in rechte de namaak van die modellen te beletten.

77 De in de punten 8 en 15 van de considerans van de verordening bedoelde aanpassing van de bescherming van een gemeenschapsmodel aan de behoeften van de verschillende bedrijfstakken in de Gemeenschap door middel van een contractuele overdracht van het recht op het gemeenschapsmodel kan dus bijdragen aan de verwezenlijking van het fundamentele doel van doeltreffende uitoefening van de door een gemeenschapsmodel verleende rechten op het gehele grondgebied van de Gemeenschap in de zin van punt 29 van de considerans van de verordening.

78 Volgens punt 7 van de considerans van de verordening bevordert een betere bescherming van industriële vormgeving overigens niet alleen de bijdra-

ge van individuele ontwerpers aan de vooraanstaande rol van de Gemeenschap op dit gebied, maar moedigt deze ook innovatie, ontwikkeling van nieuwe voortbrengselen en investering in de productie ervan aan.

79 Uit het voorgaande volgt dat de mogelijkheid voor de ontwerper om zijn recht op het gemeenschapsmodel bij overeenkomst over te dragen aan zijn rechtverkrijgende in de zin van artikel 14, lid 1, van de verordening, niet alleen in overeenstemming is met de bewoordingen van dat artikel, maar ook met de door die verordening nagestreefde doelstellingen.

80 De nationale rechter dient echter de inhoud van een dergelijke overeenkomst te onderzoeken en uit te maken of in het concrete geval het recht op het niet-ingeschreven gemeenschapsmodel daadwerkelijk door de ontwerper aan zijn rechtverkrijgende is overgedragen.

81 De voorgaande overwegingen staan uiteraard niet eraan in de weg dat de nationale rechter in het kader van dat onderzoek de wettelijke regeling betreffende de overeenkomsten toepast om uit te maken aan wie het recht op het niet-ingeschreven gemeenschapsmodel toekomt in de zin van artikel 14, lid 1, van de verordening.

82 Gelet op een en ander dient op de derde vraag, sub a, te worden geantwoord dat in omstandigheden als die in het hoofdgeding artikel 14, lid 1, van die verordening aldus moet worden uitgelegd dat het recht op het gemeenschapsmodel toekomt aan de ontwerper, tenzij het bij overeenkomst is overgedragen aan diens rechtverkrijgende.

De derde vraag, sub b, alsmede de vierde en de vijfde vraag

83 Gelet op het antwoord op de derde vraag, sub a, behoeft de derde vraag, sub b, de vierde vraag noch de vijfde vraag te worden beantwoord.

Kosten

84 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof van Justitie (Eerste kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 14, lid 3, van verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende gemeenschapsmodellen is niet van toepassing op een in opdracht ontworpen gemeenschapsmodel.

2) In omstandigheden als die in het hoofdgeding moet artikel 14, lid 1, van verordening nr. 6/2002 aldus worden uitgelegd dat het recht op het gemeenschapsmodel toekomt aan de ontwerper, tenzij het bij overeenkomst is overgedragen aan diens rechtverkrijgende.

Conclusie A-G Mengozzi

van 26 maart 2009 1(1)

Zaak C-32/08

Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (FEIA)

tegen

Cul de Sac Espacio Creativo SL

en

Acierta Product & Position SA

[verzoek van de Juzgado de lo Mercantil n. 1 de Alicante (Spanje) om een prejudiciële beslissing]

„Gemeenschapsmodellen – Houderschap van recht – In opdracht ontwikkelde modellen”

1. Met het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing stelt de Juzgado de lo Mercantil n. 1 de Alicante het Hof een aantal vragen over de uitlegging van de artikelen 14 en 88 van verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende gemeenschapsmodellen(2) (hierna: „verordening”).

2. Die vragen rijzen in het kader van een geding over de inbreuk die zou zijn gemaakt op niet-ingeschreven gemeenschapsmodellen waarvoor opdracht werd gegeven en die werden ontwikkeld in het kader van een project ter bevordering van het integreren van industrieel design in de ambachtelijke sector. Het is de eerste keer dat het Hof in het kader van een prejudiciële procedure om uitlegging van de bepalingen van de verordening wordt verzocht.(3)

I – Rechtskader

A – Bepalingen van gemeenschapsrecht

3. De interesse van de Gemeenschap voor de problematiek van de bescherming van industriële modellen gaat terug tot 1959, toen de Commissie de regeringen van de zes toenmalige lidstaten voorstelde, werkgroepen op te richten die zouden worden belast met de uitwerking van bescherming van de industriële-eigendomsrechten op gemeenschapsniveau om de problemen te verhelpen die de territoriale beperking van de op nationaal niveau geboden bescherming meebracht voor de goede werking van de gemeenschapsmarkt. Zodoende werden drie verschillende werkgroepen opgericht, één voor octrooien, één voor merken en één voor modellen. De werkgroep voor modellen, die door de Italiaan Roscioni werd voorgezeten, bracht in 1962 verslag uit. Daarin werd aanbevolen, op gemeenschapsniveau een uniforme regeling vast te stellen, maar werd ook gewezen op de moeilijkheden om een proces van wettelijke harmonisatie op gang te brengen wegens de significante verschillen tussen de betreffende nationale wettelijke regelingen.

4. Na een lange periode van stilstand zwengelde de Commissie het debat opnieuw aan met haar in juni 1991 bekendgemaakte Groenboek inzake het industriële model (hierna: „Groenboek”), dat volgens haar als een basis voor overleg tussen de betrokken partijen moest dienen. In dat document besprak de Commissie de verschillende aspecten van de rechtsbescherming van het industriële model alsmede de in de nationale wettelijke regelingen geboden oplossingen en zette zij de krijtlijnen uit van de benadering die de Gemeenschap volgens haar op dit gebied moest volgen. Op basis van de in het Groenboek geformuleerde overwegingen stelde de Commissie enerzijds voor, een op het

volledige grondgebied van de Gemeenschap geldend gemeenschapsmodel in het leven te roepen, waarvoor een uniforme regeling zou gelden, en anderzijds, een tot de meest relevante aspecten beperkte harmonisatie van de nationale wettelijke regelingen door te voeren. In overeenstemming met deze voorstellen werden een ontwerp-voorstel voor een verordening betreffende gemeenschapsmodellen en een ontwerp-voorstel voor een richtlijn betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten inzake de rechtsbescherming van modellen, als bijlage bij het Groenboek toegevoegd.

5. Op basis van die ontwerp-voorstellen legde de Commissie in 1993 de Raad en het Parlement een voorstel voor een verordening betreffende gemeenschapsmodellen(4) en een voorstel voor een richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen(5) over. De richtlijn werd op 13 oktober 1998(6) vastgesteld, terwijl bij de verordening het wetgevingsproces langer en moeizamer was – in 1999 en 2000 dienden namelijk twee andere voorstellen te worden overgelegd.

6. Zoals uit de considerans van de verordening blijkt, beoogt de invoering van een gemeenschapsmodel waarvoor op het gehele grondgebied van de Gemeenschap een uniforme regeling geldt, de belemmering van het vrije verkeer van goederen ongedaan te maken, die voortvloeit uit de territoriale beperking van de op nationaal niveau geboden bescherming van modellen, en te voorkomen dat gelijke modellen als gevolg van de aanzienlijke verschillen die nog altijd tussen de wettelijke regelingen van de lidstaten bestaan, in de verschillende nationale rechtsorden op uiteenlopende wijze en ten behoeve van verschillende houders worden beschermd.(7)

7. Opdat de aan het gemeenschapsmodel verleende bescherming zou voldoen aan de behoeften van alle economische sectoren in de Gemeenschap, voorziet de verordening in twee vormen van bescherming. De eerste, die minder uitgebreid en van korte duur is, wordt verleend aan niet-ingeschreven modellen; de tweede wordt voor langere tijd toegekend aan ingeschreven modellen en verleent de houder ervan uitsluitende rechten.(8)

8. Titel II van de verordening bestaat uit vijf afdelingen. Afdeling 3, getiteld „Recht op het gemeenschapsmodel”, omvat artikel 14, dat hetzelfde opschrift draagt en luidt als volgt:

„1. Het recht op het gemeenschapsmodel komt toe aan de ontwerper of zijn rechtverkrijgende.

2. Wanneer twee of meer personen gezamenlijk een model hebben ontwikkeld, komt hun het recht op het gemeenschapsmodel gezamenlijk toe.

3. Wanneer evenwel een model door een werknemer in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever wordt ontwikkeld, komt het recht op het gemeenschapsmodel aan de werkgever toe, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald of tenzij de toepasselijke nationale wetgeving een andersluidende bepaling bevat.”

9. Titel IX van de verordening regelt de „bevoegdheid en procedure inzake rechtsvorderingen betreffende gemeenschapsmodellen”. Artikel 81, dat in afdeling 2 van deze titel is opgenomen, kent de door de lidstaten overeengekomen artikel 80 aangewezen rechtbanken voor het gemeenschapsmodel uitsluitende bevoegdheid toe om kennis te nemen van gedingen betreffende inbreuk op en geldigheid van gemeenschapsmodellen. Wat het door deze rechtbanken toe te passen recht betreft, bepaalt artikel 88, leden 1 en 2:

„1. De rechtbanken voor het gemeenschapsmodel passen de bepalingen van deze verordening toe.

2. Op alle zaken die niet in deze verordening zijn geregeld, past de rechtbank voor het gemeenschapsmodel het nationale recht toe, met inbegrip van zijn internationaal privaatrecht.”(9)

B – Bepalingen van nationaal recht

10. De Spaanse rechtsorde beschermt alleen ingeschreven modellen. Artikel 14, leden 1 en 4, van wet 20/2003 van 7 juli 2003 betreffende de rechtsbescherming van industriële modellen, dat deel uitmaakt van titel III, „Houderschap van het model”, en het opschrift „Recht op inschrijving” draagt, luidt als volgt:

„1. Het recht op inschrijving van een model komt toe aan de ontwerper of zijn rechtverkrijgende.

[...]

4. In een procedure bij het Spaanse octrooi- en merkenbureau wordt vermoed dat de aanvrager gerechtigd is om het model te laten inschrijven.”

11. Artikel 15 van die wet bepaalt:

„Wanneer een model door een werknemer in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever, dan wel op grond van een opdracht in het kader van een overeenkomst tot het verrichten van diensten is ontwikkeld, komt het recht op inschrijving van het model toe aan de werkgever dan wel aan de contractpartij die opdracht heeft gegeven tot het ontwikkelen van het model, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald.”

II – Hoofddeding en prejudiciële vragen

12. De Fundación española para la innovación de la Artesanía (hierna: „FEIA”), verzoekster in het hoofddeding, steunde het project „D’Artes, Diseño y Artesanía de incorporación del Diseño al Sector Artesiano”, dat de vervaardiging en het in de handel brengen tot doel had van een reeks voorwerpen die werden vervaardigd door een aantal ambachtelijke werkplaatsen op basis van door professionals van het industriële design ontwikkelde modellen.

13. In het kader van dit project diende de vennootschap AC&G, SA in opdracht van de FEIA de ontwerpers te selecteren en met hen overeenkomsten te sluiten voor de ontwikkeling van een model en de verlening van technische bijstand aan de ambachtsman bij de vervaardiging van het product. Op grond van die opdracht sloot AC&G, SA een overeenkomst met vennootschap Cul de Sac Espacio Creativo, SL (hierna: „Cul de Sac”) tot uitvoering waarvan laatstgenoemde vennootschap voor ambachtsvrouw Veronica Palomares een reeks koekoeksklokken ontwierp. Deze klokken

zijn in het kader van de eerste editie van het D'Artes-project uitgebracht als de „Santamaría”-collectie.

14. In 2006 brachten Cul de Sac en de vennootschap Acierta Product & Position, SA (hierna: „Acierta”) een gamma koekoeksklokken in de handel, bekend als de „Timeless”-collectie. Aangezien dat volgens de FEIA een inbreuk vormde op de rechten op de modellen van de klokken uit de „Santamaría”-collectie, waarvan zij houdster meende te zijn, daagde zij de twee vennootschappen voor de Juzgado de lo Mercantil n. 1 de Alicante. Voor die rechter claimde de verzoekende vennootschap de rechten op de betrokken modellen op basis van verschillende hoedanigheden(10), waarbij zij zich zowel op de bepalingen van de verordening als op die van de Spaanse wettelijke regeling beriep. De verwerende vennootschappen voerden aan dat de FEIA geen procesbevoegdheid had, omdat zij geen houdster van de rechten op de betrokken modellen was.

15. Van oordeel dat voor de beslechting van het geding een aantal bepalingen van de verordening uitlegging behoefde, heeft de verwijzende rechter de behandeling van de zaak geschorst en het Hof krachtens artikel 234 EG de volgende prejudiciële vragen gesteld:

„1) Dient artikel 14, lid 3, van de [verordening] aldus te worden uitgelegd dat het alleen betrekking heeft op gemeenschapsmodellen die worden ontwikkeld in het kader van een arbeidsverhouding, waarbij de ontwerper gebonden is door een onder het arbeidsrecht vallende overeenkomst en kenmerkend is dat hij voor een ander en onder diens gezag arbeid verricht? of,

2) Moeten de begrippen ‚werknemer’ en ‚werkgever’ in artikel 14, lid 3, van de verordening ruim worden uitgelegd, zodat zij ook gevallen omvatten waarbij het niet om een arbeidsverhouding gaat, zoals verhoudingen waarbij een persoon (de ontwerper) op grond van een civiel- of handelsrechtelijke overeenkomst (dat wil zeggen zonder dat hij gewoonlijk voor een ander en onder diens gezag arbeid verricht) zich ertoe verbindt, tegen een bepaalde prijs voor een andere persoon een model te ontwikkelen waarvan het houderschap de opdrachtgever toekomt, tenzij bij de overeenkomst anders is bepaald?

3) Indien het antwoord op de tweede vraag ontkenkend luidt, daar het bij de ontwikkeling van modellen binnen een arbeidsverhouding en de ontwikkeling van modellen binnen een andere dan een arbeidsverhouding om verschillende feitelijke situaties gaat,

a) moet dan de algemene regel van artikel 14, lid 1, van de verordening worden toegepast, zodat het model moet worden geacht de ontwerper toe te komen, tenzij partijen bij overeenkomst anders overeenkomen? of,

b) moet de rechtbank voor het gemeenschapsmodel krachtens artikel 88, lid 2, van de [verordening] zijn nationale modellenrecht toepassen?

4) Indien een beroep moet worden gedaan op het nationale recht, kan dit nationale recht dan worden toegepast wanneer daarbij (zoals in het Spaanse recht) binnen een arbeidsverhouding ontwikkelde modellen (modellen komen behoudens andersluidende overeenkomst de werkgever toe) en in opdracht ontwikkelde

modellen (modellen komen behoudens andersluidende overeenkomst de opdrachtgever toe) worden gelijkgesteld?

5) Indien het antwoord op de vierde vraag bevestigend luidt, is die oplossing (modellen komen behoudens andersluidende overeenkomst de opdrachtgever toe) dan niet in strijd met het ontkenkende antwoord op de tweede vraag?”

III – Procesverloop voor het Hof

16. De FEIA, Cul de Sac, Acierta, het Verenigd Koninkrijk en de Commissie hebben conform artikel 23, tweede alinea, van het Statuut van het Hof schriftelijke opmerkingen in de onderhavige prejudiciële zaak ingediend. Op 29 januari 2009 is een terechtzitting gehouden.

IV – Analyse

A – Analyse van de eerste en de tweede prejudiciële vraag

17. De eerste twee vragen van de verwijzende rechter, die samen moeten worden onderzocht, betreffen de uitlegging van artikel 14, lid 3, van de verordening. Met die vragen wenst de verwijzende rechter van het Hof in wezen te vernemen of deze bepaling alleen het geval regelt van modellen die door de werknemer in het kader van een arbeidsovereenkomst worden ontwikkeld dan wel ook van toepassing is op de zogeheten „modellen in opdracht”, dat wil zeggen modellen die door een zelfstandige in het kader van een overeenkomst van aanneming van werk worden ontworpen.

18. Verzoekster in het hoofdgeding en het Verenigd Koninkrijk zijn er voorstander van om de betrokken bepaling ook op de laatstgenoemde modellen toepassing te laten vinden; zij zijn van mening dat die bepaling niet uitsluitend op grond van de bewoordingen ervan moet worden uitgelegd, maar ook in het licht van de algemene opzet en de doelstellingen van het systeem waarvan zij deel uitmaakt. De voorgestelde uitlegging is in het bijzonder gerechtvaardigd in het licht van de noodzaak om de bepalingen van de verordening en die van richtlijn 98/71, die de nationale wettelijke regelingen tot bescherming van het industriële model slechts gedeeltelijk harmoniseert, te coördineren. Zonder een dergelijke coördinatie kan de cumulatie van gemeenschaps- en nationale bescherming, die door de bepalingen van de verordening mogelijk wordt gemaakt, leiden tot de toekenning van uitsluitende rechten op eenzelfde model aan verschillende personen. De Commissie, Cul de Sac en Acierta geven integendeel in overweging om de eerste twee prejudiciële vragen aldus te beantwoorden dat de in artikel 14, lid 3, van de verordening neergelegde regel uitsluitend van toepassing is op modellen die in het kader van een arbeidsverhouding worden ontwikkeld. De Commissie en Cul de Sac benadrukken in het bijzonder dat de bepalingen van het gemeenschapsrecht die, zoals de bepaling in kwestie, ter vaststelling van hun strekking en de betekenis van de daarin gebruikte bewoordingen geen uitdrukkelijke verwijzing naar het nationale recht bevatten, binnen de gehele Gemeenschap autonoom en uniform moeten worden uitgelegd. Acierta en de Commissie merken voorts op dat artikel 14, lid 3, een

regel bevat die afwijkt van de in artikel 14, lid 1, neergelegde algemene regel en die als zodanig niet ruim mag worden uitgelegd noch naar analogie mag worden toegepast op situaties waarin niet uitdrukkelijk is voorzien. Ten slotte stelt de Commissie dat de voorgestelde uitlegging wordt bevestigd door de ontstaansgeschiedenis alsmede door de procedure tot vaststelling van de verordening en strookt met het gemeenschaps- en het internationale recht betreffende andere industriële eigendomsrechten.

19. Volgens de bewoordingen van artikel 14, lid 3, komt wanneer „een model door een werknemer in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever wordt ontwikkeld, [...] het recht op het gemeenschapsmodel aan de werkgever toe, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald of tenzij de toepasselijke nationale wetgeving een andersluidende bepaling bevat”.

20. Zoals verweersters in het hoofdgeding en de Commissie stellen, leiden de letterlijke bewoordingen van deze bepaling tot de conclusie dat het daarbij geregelde geval enkel betrekking heeft op binnen een arbeidsverhouding ontwikkelde modellen. Hiervoor pleit in het bijzonder het gebruik van de woorden „werknemer” en „werkgever”, waaruit duidelijk blijkt dat de gemeenschapswetgever de toepassing van dit voorschrift afhankelijk heeft willen stellen van het bestaan van een verhouding van ondergeschiktheid in de zin van het arbeidsrecht.

21. Een andere uitlegging waarbij, zoals voorgesteld door de FEIA en het Verenigd Koninkrijk, ook overeenkomsten van aanneming van werk onder de in het voorschrift beschreven situatie vallen, zou de bewoordingen van de betrokken bepaling onvermijdelijk geweld aandoen, doordat de semantische inhoud van de gebruikte termen zodanig wordt verruimd dat van hun gebruikelijke betekenis wordt afgeweken, en zou mijns inziens in strijd zijn met de letter van de wet.

22. Anders dan de FEIA stelt, lijkt het mij evenmin mogelijk, een dergelijke uitlegging enkel erop te baseren dat de tekst van de betrokken bepaling onderscheid maakt tussen modellen die door de werknemer in de uitoefening van zijn functie ter uitvoering van de arbeidsovereenkomst worden ontwikkeld, en modellen die volgens de instructies van de werkgever worden ontworpen, waarmee de werknemer op basis van een andere contractuele verhouding wordt belast. Beide gevallen houden namelijk verband met het verloop van de arbeidsverhouding: het eerste betreft de taken die de werknemer moet verrichten ter uitvoering van zijn individuele arbeidsovereenkomst en het tweede die waarmee de werkgever hem in het kader van die verhouding feitelijk belast. Met deze specificatie wordt beoogd de mogelijkheid tot verkrijging van rechten door de werkgever te beperken tot de ontwerpen van de werknemer die feitelijk tot de uitvoering van de arbeidsovereenkomst kunnen worden teruggevoerd. Naar mijn mening mag de verwijzing naar modellen die door de werknemer volgens de „instructies” van de werkgever worden ontwikkeld, bijgevolg niet aldus worden uitgelegd dat de gemeenschapswetgever de regeling

waarin de betrokken bepaling voorziet, heeft willen uitbreiden tot modellen die in het kader van een overeenkomst van aanneming van werk worden ontwikkeld. 23. Nu is uitgemaakt dat de regeling van artikel 14, lid 3, enkel betrekking heeft op het geval van modellen die in het kader van een arbeidsverhouding worden ontwikkeld, moet worden nagegaan of uit die bepaling een regel kan worden afgeleid die naar analogie van toepassing is op het verschillende geval van modellen die „in opdracht” worden ontwikkeld. Daarvoor moet enerzijds naar de ratio van de betrokken bepaling, en anderzijds naar de ontstaansgeschiedenis van de verordening worden gekeken.

24. Wat het eerste punt betreft, de regel dat de ondernemer de rechten verkrijgt om de resultaten van de arbeid van de werknemer te exploiteren zonder dat daarvoor een specifieke overdrachtshandeling nodig is, wordt zowel in het nationale als in het internationale recht betreffende de verschillende sectoren van de industriële eigendom veelvuldig gebruikt. In het gemeenschapsrecht wordt deze regel tot uitdrukking gebracht in artikel 14, lid 3, van de verordening, en verder in artikel 3, lid 2, van richtlijn 87/54/EEG van de Raad van 16 december 1986 betreffende de rechtsbescherming van topografieën van halfgeleiderproducten(11), artikel 2, lid 3, van richtlijn 91/250/EEG van de Raad van 14 mei 1991 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma’s(12) en artikel 11, lid 3, van verordening (EG) nr. 2100/94 van de Raad van 27 juli 1994 inzake het communautaire kwekersrecht(13), alsmede in de ontwerpverordening inzake octrooien. Deze regel komt in wezen tegemoet aan de noodzaak om de betrokken tegengestelde belangen af te wegen, te weten, enerzijds, dat van de ondernemer bij de verkrijging van de resultaten van een activiteit waarvan hij in de regel de kosten heeft gedragen, en, anderzijds, dat van de werknemer bij een passende vergoeding voor de verrichte werkzaamheden. De rechtstreekse verkrijging door de ondernemer van de rechten op exploitatie van de door de werknemer ontworpen werken maakt het laatstgenoemde mogelijk die vergoeding te ontvangen ongeacht het resultaat van de economische exploitatie van het werk – waarvoor hij zelf overigens mogelijk niet de nodige financiële en organisatorische middelen heeft – en verzekert de werkgever ervan dat die rechten door de werknemer niet aan een andere ondernemer worden afgestaan.

25. De in artikel 14, lid 3, van de verordening uitgedrukte keuze om de werkgever het recht te verlenen om het door zijn werknemer ontwikkelde model bekendheid te geven en te laten inschrijven, zodat hij houder kan worden van de uitsluitende rechten die uit de verrichting van die handelingen voortvloeien, is dus gebaseerd op een opvatting waarbij de arbeidsverhouding een „alomvattend” karakter wordt toegeschreven, dat de overgang van alle rechten op economische exploitatie van de door de werknemer tot stand gebrachte werken op de werkgever rechtvaardigt, en zulks als gevolg van de arbeidsovereenkomst.

26. Aan het voorgaande verbind ik de conclusie dat de in de betrokken bepaling neergelegde regeling, die in het licht van een specifieke contractuele context is geconcipieerd, niet naar analogie op andere contractuele verhoudingen kan worden toegepast.

27. Deze conclusie lijkt te worden bevestigd door de ontstaansgeschiedenis van de verordening.

28. Het bij het Groenboek gevoegde ontwerpvoorstel voor een verordening bevatte geen aan artikel 14, lid 3, analoge bepaling. Artikel 11 van dat ontwerpvoorstel gaf de inhoud van het huidige artikel 14, lid 1, weer, terwijl artikel 12, getiteld „Door de werknemer of in opdracht ontworpen model”, zich naar het voorstel van het Max Planck Instituut(14) beperkte tot de vaststelling van de conflictregels op basis waarvan moest worden uitgemaakt door welk nationaal recht het houderschap van het recht op het gemeenschapsmodel werd geregeld in het geval van een door een werknemer ontworpen model (lid 1) en in dat van een in opdracht ontwikkeld model (lid 3).(15)

29. In de toelichting bij artikel 12, lid 1, van het ontwerpvoorstel benadrukte de Commissie in het Groenboek de moeilijkheden die de onderhandelaars van het Europees Octrooiverdrag van 1973 en de Overeenkomst betreffende het gemeenschapsoctrooi van 1989 reeds hadden ondervonden om consensus te bereiken over een uniforme materieelrechtelijke regel inzake de toewijzing van de rechten op de werken die door een werknemer ter uitvoering van een arbeids-overeenkomst werden ontworpen. Hoewel de Commissie adviseerde, een dergelijke regel in de toekomst vast te stellen, achtte zij het toentertijd voldoende dat in het ontwerpvoorstel een conflictregel werd ingevoegd die was afgestemd op artikel 6 van het Verdrag van Rome van 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, om vertraging van de procedure tot vaststelling van de verordening te voorkomen. Met betrekking tot in opdracht ontworpen modellen beperkte het Groenboek zich in de toelichting bij artikel 12, lid 3, van het ontwerpvoorstel integendeel ertoe, te herinneren aan de noodzaak om de partijen „de grootste keuzevrijheid inzake de toewijzing van het recht op het model en het op de overeenkomst toepasselijke recht”(16) te verzekeren, en de vaststelling van een specifiek aanknopingscriterium te adviseren dan het in het Verdrag van Rome neergelegde criterium van de „nauwste band”. De mogelijkheid om eventueel ook op middellange termijn een uniforme materieelrechtelijke bepaling op dit gebied vast te stellen, werd niet vermeld.

30. Reeds in het Groenboek benaderde de Commissie de kwestie van het houderschap van de rechten op modellen dus duidelijk verschillend naargelang dat die in het kader van een arbeidsovereenkomst dan wel in dat van een overeenkomst van aanneming van werk werden ontwikkeld.

31. Deze verschillende benadering komt ook in de procedure tot vaststelling van de verordening tot uitdrukking. In het voorstel van 1993(17) streefde de Commissie met betrekking tot door de werknemer ontwikkelde modellen de reeds in het Groenboek

uiteengezette ambitieuzere doelstelling na, en voerde ter vervanging van de conflictregel van artikel 12, lid 1, van het bij het Groenboek gevoegde ontwerpvoorstel voor een verordening, in artikel 14, lid 2, een materieelrechtelijke bepaling(18) in. De in artikel 12, lid 3, van dat ontwerpvoorstel neergelegde conflictregel inzake in opdracht ontworpen modellen verdween daarentegen.

32. De tekst van de in artikel 14, lid 2, van het voorstel van 1993 vervatte bepaling bleef in de daaropvolgende voorstellen(19) – met uitzondering van de toevoeging van de verwijzing naar de toepasselijke nationale wetgeving – en in de definitieve versie van de verordening in wezen ongewijzigd, terwijl de kwestie van het houderschap van de rechten op modellen in opdracht, zoals gezegd, niet specifiek werd geregeld, zelfs niet bij een bepaling van internationaal privaatrecht.

33. In deze context lijkt een beroep op de analogie om de uniforme regeling die de gemeenschapswetgever alleen voor door de werknemer ontwikkelde modellen heeft vastgesteld, uit te breiden tot in opdracht gemaakte modellen, moeilijk rechtvaardigbaar.

34. Gelet op het voorgaande geef ik het Hof bijgevolg in overweging om de eerste twee prejudiciële vragen aldus te beantwoorden dat de in artikel 14, lid 3, van verordening nr. 6/2002 vervatte regel alleen geldt voor modellen die door de werknemer in het kader van een arbeidsverhouding zijn ontwikkeld.

B – Analyse van de derde, de vierde en de vijfde prejudiciële vraag

35. Met de derde, de vierde en de vijfde vraag, die ik samen zal onderzoeken, wenst de verwijzende rechter van het Hof in wezen te vernemen of, wanneer de eerste twee vragen aldus worden beantwoord dat artikel 14, lid 3, van de verordening niet van toepassing is op in het kader van een overeenkomst van aanneming van werk ontwikkelde modellen, de houder van het recht op dergelijke modellen moet worden bepaald op grond van de in artikel 14, lid 1, daarvan neergelegde bepaling, dan wel of er met betrekking tot dat punt sprake is van een lacune in de verordening die overeenkomstig artikel 88, lid 2, daarvan door het recht van de lidstaten moet worden opgevuld.

36. De FEIA is van mening dat artikel 14 in zijn geheel moet worden uitgelegd in het licht van de doelstellingen van de verordening en rekening houdend met het voornemen van de wetgever om op dit gebied slechts een minimumregeling vast te stellen. Zij herinnert met name enerzijds aan de artikelen 27, 88 en 96 van de verordening, die een verwijzing naar de nationale wettelijke regelingen bevatten en deze toestaan een ruimere bescherming van de gemeenschapsmodellen te bieden dan die waarin de verordening voorziet, en anderzijds aan de punten 6, 8 en 9 van de considerans waarin wordt gewezen op het vereiste van de naleving van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel en de doelstelling wordt uiteengezet om de materiële bepalingen van de verordening af te stemmen op die van richtlijn 98/71. Verzoekster in het hoofdgeding geeft verder in overweging om het in artikel 14, lid 1,

van de verordening gebruikte begrip „rechtverkrijgende” uit te leggen als een verwijzing naar de verschillende in de wettelijke regelingen van de lidstaten voorziene mogelijkheden om het recht op het model te verkrijgen, daaronder begrepen die waarin de Spaanse wet ten gunste van de opdrachtgever voorziet. Het Verenigd Koninkrijk stelt van zijn kant dat wanneer het Hof de toepassing van artikel 14, lid 3, op modellen in opdracht uitsluit, de houder van de rechten op dergelijke modellen krachtens het in artikel 88, lid 2, van de verordening neergelegde beginsel wordt bepaald op grond van het nationale recht van de lidstaten.

37. Volgens de Commissie, Acierta en Cul de Sac bevat artikel 14, lid 1, van de verordening een algemene bepaling ten voordele van de toewijzing van het recht op het model aan de ontwerper ervan. De enige uitzondering op deze regel staat in lid 3 van dat artikel en betreft uitsluitend het geval van modellen die door de werknemer in het kader van een arbeidsverhouding worden ontwikkeld. Er is dus geen sprake van een lacune in de verordening met betrekking tot de bepaling van de houder van het recht op het gemeenschapsmodel, zodat een beroep op artikel 88, lid 2, niet mogelijk is.

38. Volgens de bewoordingen van artikel 14, lid 1, van de verordening „[komt] [h]et recht op het gemeenschapsmodel [...] toe aan de ontwerper of zijn rechtverkrijgende”.

39. Vooraf zij gepreciseerd dat het recht op het gemeenschapsmodel als bedoeld in artikel 14, in zijn geheel beschouwd, bestaat in het recht om het gemeenschapsmodel openbaar te maken of met het oog op inschrijving ervan aan te vragen. Het betreft dus het recht om de handelingen te verrichten waaruit de in de verordening voorziene uitsluitende rechten op exploitatie van het gemeenschapsmodel voortvloeien.

40. Met betrekking tot de verkrijging van die rechten bevat artikel 14, lid 1, een algemene regel ten gunste van de ontwerper en diens rechtverkrijgenden.(20) Deze beide categorieën van personen worden door deze bepaling overigens op voet van gelijkheid geplaatst.

41. Dit gezegd zijnde, moet, om de vragen van de verwijzende rechter te kunnen beantwoorden, mijns inziens eerst de strekking van het begrip „rechtverkrijgende” in de zin van de betrokken bepaling worden verduidelijkt.

42. Dit begrip komt ook in andere bepalingen van de verordening voor(21) – ofschoon dit varieert naargelang van de diverse taalversies, waarin soms verschillende uitdrukkingen worden gebruikt.(22) Hoewel de kwestie ter terechtzitting is opgeworpen, acht ik het niet nodig na te gaan in hoeverre het in artikel 14, lid 1, gebruikte begrip overeenkomt met het begrip dat in de andere bepalingen van de verordening voorkomt of met de alternatief gebruikte uitdrukkingen, aangezien een dergelijke beoordeling een complexe vergelijking van de taalversies van de verordening zou veronderstellen, waarvan de resultaten hoe dan ook niet bijzonder significant zouden zijn.

43. Ter terechtzitting heeft de Commissie betoogd dat het in artikel 14, lid 1, gebruikte begrip „rechtverkrijgende” in alle bepalingen van de verordening waarin het voorkomt dezelfde strekking heeft en uitsluitend gevallen van vererving of situaties van opvolging van ondernemingen of fusie betreft, maar niet ziet op gevallen van contractuele overdracht van het recht op het model.

44. Deze uitlegging overtuigt mij niet.

45. Afgezien van het feit dat in een aantal taalversies van de verordening (bijvoorbeeld de Engelse, de Duitse, de Italiaanse en de Portugese versie) dezelfde uitdrukking als die gebruikt in artikel 14, lid 1, ook in artikel 28 voorkomt en daar de cessionaris van het ingeschreven gemeenschapsmodel aanduidt, wordt de stelling van de Commissie hoe dan ook weerlegd door de ontstaansgeschiedenis van de verordening.

46. Dienaangaande zij allereerst erop gewezen dat de bepaling van het huidige artikel 14, lid 1, reeds was opgenomen in artikel 11 van het bij het Groenboek gevoegde ontwerp-voorstel voor een verordening alsmede in het door de Commissie in 1993 ingediende eerste voorstel voor een verordening en in de loop van de procedure tot vaststelling van de verordening niet is gewijzigd.

47. In de toelichting bij het genoemde artikel 11, waarvan de relevante passages hierna worden weergegeven, zette de Commissie in het Groenboek het volgende uiteen:

„The basic principle, common to many national legislations, is that the right originates in the person of the designer. The principle is, however, qualified by the subsidiary principle that the original right may be transferred or assigned in its entirety to another person, the successor in title. The Community design needs probably to apply the same principles [...] These principles express the common sense solution one would look for in case where a person, having created a design, has to choose between exploiting the design himself (whether personally or through a licensee) or assigning it to a manufacturer.”(23)

48. Het begrip „successor in title” doelde bijgevolg vanaf de eerste fasen van het wetgevingsproces dat tot de vaststelling van de verordening heeft geleid, op de cessionaris van de rechten op economische exploitatie van het gemeenschapsmodel, dat wil zeggen de persoon aan wie deze rechten, die ten gunste van de ontwerper zijn ontstaan, door laatstgenoemde contractueel zijn overgedragen.

49. Wanneer het in artikel 14, lid 1, van de verordening vervatte begrip „rechtverkrijgende” aldus wordt opgevat – en mijns inziens pleit niets voor een andere opvatting –, moet de door de Commissie in de onderhavige zaak aangevoerde uitlegging worden afgewezen, dat dit artikel een algemene regel ten gunste van de toewijzing van het recht op het gemeenschapsmodel aan de ontwerper ervan formuleert, waarop geen andere uitzondering bestaat dan die welke uitdrukkelijk in lid 3 van dat artikel is vastgelegd en waaraan door de wettelijke regelingen van de lidstaten niets kan worden toegevoegd.

50. Met betrekking tot de verkrijging van de rechten om het gemeenschapsmodel economisch te exploiteren, plaatst de verordening de ontwerper en zijn rechtverkrijgende, zoals hiervoor omschreven, namelijk op gelijke voet, met als enig duidelijk verschil dat de ontwerper als gevolg van het ontwerpen van het model oorspronkelijke rechten verkrijgt en de rechtverkrijgende als gevolg van een overdrachtshandeling afgeleide rechten verwerft.

51. In deze context zijn de werkgever en de opdrachtgever beiden rechtverkrijgenden van de ontwerper van het gemeenschapsmodel.

52. In het eerste geval heeft de gemeenschapsworkgever het evenwel opportuun geacht, een uniforme regeling in te voeren op grond waarvan het recht op het door de werknemer ontwikkelde model bij gebreke van een specifieke afspraak tussen de partijen bij de arbeidsovereenkomst of van een op deze overeenkomst toepasselijke nationaalrechtelijke bepaling waarbij dat recht wordt toegekend aan de ontwerper ervan, toekomt aan de werkgever zonder dat daarvoor een specifieke overdrachtshandeling nodig is. In die zin voert artikel 14, lid 3, anders dan de Commissie stelt, geen uitzondering op de in lid 1 van dat artikel neergelegde regel in, maar vult het deze regel aan met een autonome regeling voor het geval dat moet worden uitgemaakt aan wie het recht op het gemeenschapsmodel toekomt in het kader van een specifieke contractuele verhouding.

53. Daarentegen moeten in het tweede geval, nu de verordening geen specifieke bepaling bevat die de toewijzing van het recht op een in opdracht ontwikkeld model op uniforme wijze regelt, de strekking van en de voorwaarden voor de eventuele overdracht van dat recht door de ontwerper aan de opdrachtgever niet alleen worden vastgesteld op basis van de in de overeenkomst uitgedrukte wil van de partijen, maar ook in overeenstemming met het op die overeenkomst toepasselijke recht. Aangezien voorts de verordening, anders dan aanvankelijk in het bij het Groenboek gevoegde ontwerp-voorstel was bepaald, evenmin voorziet in een uniforme conflictregel ter aanwijzing van het recht dat van toepassing is op de overeenkomst waarbij een aannemer van werk wordt belast met de ontwikkeling van een model met het oog op de economische exploitatie daarvan, moet dat recht logischerwijs aan de hand van de bepalingen van het internationale privaatrecht van de lidstaten worden vastgesteld.

54. In het hoofdgeding staat het dus aan de verwijzende rechter, overeenkomstig artikel 88, lid 2, van de verordening de relevante bepalingen van het Spaanse recht toe te passen – aangezien dit het op de overeenkomst tussen AC&G, SA en Cul de Sac toepasselijke recht is – om uit te maken aan wie het recht op het niet-ingeschreven gemeenschapsmodel toekomt met betrekking waartoe de FEIA bij hem een inbreukprocedure heeft ingeleid.

V – Conclusie

55. Gelet op een en ander geef ik het Hof in overweging, de prejudiciële vragen van de Juzgado de lo Mercantil n. 1 de Alicante te beantwoorden als volgt:

„1) Artikel 14, lid 3, van verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende gemeenschapsmodellen moet aldus worden uitgelegd dat de daarin neergelegde regeling alleen geldt voor modellen die door de werknemer in het kader van een arbeidsverhouding worden ontwikkeld.

2) De artikelen 14 en 88 van verordening nr. 6/2002 moeten aldus worden uitgelegd dat de houder van het recht op modellen die in het kader van een andere contractuele verhouding dan een arbeidsverhouding zijn ontwikkeld, zoals het geval is bij modellen die een aannemer van werk voor een opdrachtgever ontwerpt, moet worden bepaald op basis van de door de partijen uitgedrukte wil en het op de overeenkomst toepasselijke recht. De wettelijke regeling van een lidstaat is niet in strijd met artikel 14, lid 3, van deze verordening wanneer daarbij, om uit te maken aan wie het recht op het model toekomt, modellen die door een aannemer van werk voor een opdrachtgever zijn ontwikkeld en modellen die door een werknemer in het kader van een arbeidsverhouding worden ontworpen, op gelijke voet worden geplaatst.”

1 – Oorspronkelijke taal: Italiaans.

2 – PB 2002, L 3, blz. 1.

3 – Met betrekking tot het verzuim om de in artikel 80, lid 2, van de verordening bedoelde lijst van rechtbanken voor het gemeenschapsmodel mee te delen, zijn twee inbreukprocedures ingeleid: de eerste tegen Frankrijk, die heeft geleid tot het arrest van 3 juni 2008 in zaak C-507/07, Commissie/Frankrijk (nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie), en de tweede tegen Luxemburg, die is beëindigd bij doorhalingsbeschikking. Voorts zijn bij het Gerecht van eerste aanleg twee beroepen aanhangig tegen beslissingen van het BHIM inzake vorderingen tot nietigverklaring van gemeenschapsmodellen (zaken T-9/07, Grupo Promer Mon Graphic/BHIM en T-10/08, Kwang Yang Motor/BHIM).

4 – COM(93) 342 def. (PB 1994, C 29, blz. 20).

5 – COM(93) 344 def. (PB C 345, blz. 14).

6 – Richtlijn 98/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 1998 inzake de rechtsbescherming van modellen (PB L 289, blz. 28).

7 – Zie punten 2 en 4 van de considerans van de verordening.

8 – Zie punten 15-17 van de considerans en artikelen 11 en 12.

9 – Ik wijs erop dat sommige deelnemers aan deze procedure in hun opmerkingen de aandacht van het Hof hebben gevestigd op vele andere bepalingen van de verordening die naar hun mening relevant zijn voor de beantwoording van de prejudiciële vragen van de verwijzende rechter. Korthedshalve heb ik het evenwel opportuun geacht, hierboven enkel de tekst van de artikelen weer te geven, waarop die vragen betrekking hebben.

10 – Als promotor van het D'Artes-project in het kader waarvan de modellen waren ontwikkeld, als opdracht-

geefster van Cul de Sac en als rechtsopvolgster van AC&G, SA.

11 – PB L 24, blz. 36.

12 – PB L 122, blz. 42.

13 – PB L 227, blz. 1.

14 – Zie International Review of Intellectual Property and Competition Law, nr. 4/1991, blz. 523 e.v.

15 – De volledige tekst van artikel 12 luidt in het Engels als volgt:

„(1) If a design has been developed by an employee, the right to the Community Design shall be determined, to the extent that the parties to the contract of employment have not chosen a different law, in accordance with the law of the State in which the employee habitually carries out his work, even if he is temporarily employed in another country; if the employee does not habitually carry out his work in any one country, the right to the Community Design shall be determined in accordance with the law of the State in which the employer has his place of business to which the employee is attached.

(2) A choice of law made by the parties to govern a contract of employment shall not have the result of depriving the employee of the protection afforded to him by any mandatory rules of the law which would be applicable under paragraph (1) in the absence of choice.

(3) If the design has been developed in pursuance of a commission, the right to the Community Design shall be determined, in the absence of a different choice of law by the parties to the contract, in accordance with the law of the State in which the commissioner has his domicile or his seat.”

16 – In de Engelse versie: „the widest possible choice to decide on the entitlement to the design and as regards the law applicable to the contract”.

17 – Zie supra, punt 5.

18 – De betrokken bepaling luidde als volgt: „Wanneer een model door een werknemer in de uitoefening van zijn functie of volgens de instructies van zijn werkgever wordt ontwikkeld, komt het recht op het gemeenschapsmodel aan de werkgever toe, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald.”

19 – Zie supra, punt 5.

20 – Daarentegen komt het immateriële recht om als ontwerper van het model te worden erkend, uitsluitend de ontwerper toe, die volgens artikel 18 van de verordening „het recht [heeft om] bij het Bureau en in het register als zodanig te worden vermeld”, ook wanneer hij de rechten om het model te exploiteren aan derden heeft afgestaan.

21 – Dit begrip wordt ook gebruikt in punt 20 van de considerans van de verordening, dat luidt als volgt: „Het is tevens noodzakelijk de ontwerper of zijn rechtverkrijgende de gelegenheid te bieden de voortbrengselen waarin het model is verwerkt, op de markt te testen, alvorens te beslissen of het wenselijk is het model als ingeschreven gemeenschapsmodel te doen beschermen. Het is derhalve noodzakelijk ervoor te zorgen dat het [...] bekendheid geven aan het model door de ontwerper of zijn rechtverkrijgende [...] de be-

oordeling van de nieuweheid of van het eigen karakter van het model niet ongunstig beïnvloedt.”

22 – In de Italiaanse, de Duitse en de Engelse versie staat bijvoorbeeld dezelfde uitdrukking („*avente causa*”, „*successor in title*”, „*Rechtsnachfolger*”) zowel in artikel 14, lid 1, als in artikel 28 betreffende de overgang van het ingeschreven model, terwijl in de Franse en de Spaanse versie twee verschillende uitdrukkingen worden gebruikt („*ayant droit*” en „*causa habiente*” in artikel 14, lid 1, en „*ayant cause*” en „*cesionario*” in artikel 28).

23 – Cursivering van mij.